

Журналістська освіта в Україні: світові професійні стандарти : Матеріали п'ятнадцятої Всеукраїнської науково-практичної конференції (Суми, 22–23 травня 2019 р.) / уклад. : О. Г. Ткаченко. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 83 с.

Journalism Education in Ukraine: World Professional Standards : the Materials of the 15th International Scientific Practical Conference (Sumy, 22–23 May 2019) / compiled by O. Tkachenko. – Sumy : Sumy State University, 2019. – 83 p.

До збірки увійшли наукові матеріали викладачів та аспірантів кафедри журналістики та філології СумДУ, а також студентів спеціальностей «Журналістика», «Реклама і зв'язки з громадськістю», «Медіакомунікації». Дослідження пов'язані з комплексною програмою науково-дослідних робіт СумДУ, безпосередньо з науковим напрямом досліджень кафедри журналістики та філології у межах теми «Особливості формування національного інформаційного простору України: від радянської системи ЗМІ до демократичної моделі».

The collection includes scientific materials of teachers and graduate students of the Department of Journalism and Philology of the Sumy State University and also students with the chief subject «Journalism», «Advertising and Public Relations», «Media communication». The research is related to the complex program of scientific works of the Sumy State University, directly to the scientific sphere of the research of the Department of Journalism and Philology within the theme «Features of Formation of the National Information Space of Ukraine: from the Soviet System to a Democratic Media Model».

РЕДКОЛЕГІЯ:

Олена Ткаченко, д-р філол. наук (голова)

Інна Гаврилюк, канд. наук із соц. комунік.

Світлана Воропай, канд. філол. наук

Ольга Сидоренко, канд. педагог. наук

Ярослав Яненко, канд. соціологічних наук

EDITORS:

Olena Tkachenko, Doctor of Philology (head)

Inna Gavrilyuk, PhD of Social Communications

Svitlana Vororpai, PhD of Philology

Olga Sydorenko, PhD of Pedagogical Science

Yaroslav Yanenko, PhD of Social Sciences

- акцентують увагу на професійності футболіста: його високі спортивні результати; негативне ставлення до стероїдів і прагнення досягти усього самотужки тощо.

- висвітлюють відомості, що частково залежать від професійності футболіста: особисте прагнення до перемоги під час гри, рівень його співпраці з командою, позитивна поведінка поза грою (не вживання алкоголю, доброзичливе спілкування з журналістами тощо).

- демонструють рівень професіоналізму футболіста: його обізнаність, рівень культури, соціальний статус, опіка соціальними проблемами, громадську діяльність, інтелект тощо.

Зазначимо, що наші результати є лише фрагментом дослідження із зазначеною теми. Вивчення ролі PR-комунікацій у формуванні позитивного іміджу сучасного українського футболіста не є вичерпним і потребує подальших наукових розвідок.

Список літератури

1. Meriam-Webster's Biographical Dictionary. - Springfield: Merriam-Webster, Inc., 1995. - 1170 p.
2. Барна, Н. В. Іміджелогія [Текст]: навч. посіб. для дистанційного навчання / Н. В. Барна; за наук. ред. В. М. Бебика. – К.: Університет Україна, 2008. – 217 с.
3. Стало відомо, за який клуб буде грати Зінченко // інтернет-видання Politeca [Електронний ресурс]. – 09.08.2019. - Режим доступу: <https://politeka.net/ua/news/sport-news/698586-stalo-izvestno-za-kakoj-klub-budet-igrat-zinchenko> - назва з екрану.
4. Зинченко получил предложение относительно нового контракта // інтернет-видання Footballtransfer.com.ua [Електронний ресурс]. – 22.03.2019. - Режим доступу: <http://footballtransfer.ru/ua-en/news-67421.html> - назва з екрану.
5. Зинченко: «Если Бернарду Силва попытается меня обыграть - приедет в Манчестер без ног» // інтернет-видання Ukrainian football [Електронний ресурс]. – 18.02.2018 - Режим доступу: <http://www.ukrainefootball.net/ostalnye-strany/zinchenko-esli-bernardu-silva-popytaetsya-menya-obygrat-priedet-v-manchester-bez-nog.html> - назва з екрану.
6. Ващук: Шахтер - Динамо - это изюминка чемпионата Украины с непредсказуемым результатом // інтернет-видання Football.ua [Електронний ресурс]. – 02.04.2019. - Режим доступу: <https://football.ua/ukraine/359181-vashhuk-shakhter-dinamo-eh-to-izjuminka-chempionata-ukrainy-s-nepredskazuemym-rezultatom.html>.
7. Позднышев, Е. В. Имидж спортсмена: Паблик рилейшнз в спорте: научно-методическое издание. Часть 1. / Е. В. Позднышев. – К.: ЧПП 2003. – 106 с.

науковий керівник:

к. наук із соц. комунік., доцент СумДУ

Яненко Я. В.

ПСИХОАКУСТИКА ЯК ПРЕДМЕТ ЗАЦІКАВЛЕНЬ НАУКОВЦІВ

Олексій Фомиця,
аспірант, СумДУ

Аналізується інтенсивність і тематика досліджень психоакустичного впливу на масову аудиторію. Розглядаються роботи з психології, фізики, фізіології, мистецтвознавства, педагогіки, інформаційних технологій, акустики тощо.

Ключові слова: психоакустика, вплив, звук, пропаганда, масова аудиторія.

PSYCHOACOUSTICS AS A SUBJECT OF SCIENTISTS' INTERESTS

Oleksii Fomytsia,

The intensity and topic of studies of psychoacoustic influence on the mass audience are analyzed. Works on psychology, physics, physiology, art, pedagogy, information technology, acoustics and more are considered.

Key words: *psychoacoustics, influence, sound, propaganda, mass audience.*

Розвиток психоакустики як напрям, що вивчає психологічні та фізіологічні особливості сприйняття звуку людиною, має досить довгу історію. Ще в 1875 р. німецький фізіолог, психолог, фізик і математик Г. Гельмгольц у роботі «Вчення про слухові відчуття як фізіологічна основа для теорії музики» [5] усі матеріали щодо закономірності й особливості сприйняття звуку слуховою системою відносив до так званої «фізіологічної акустики». Зокрема він зазначав: «Перша й головна відмінність різноманітного звуку, який охоплює наше вухо, це відмінність між шумами та музичними звуками. Віяння, завивання і свист вітру, плескіт води, шум екіпажу, що їде по бруку – це приклади першого роду звуку, тоді як звуки всіх музичних інструментів є прикладами другого роду» [5]. Що ж до механізму формування звукових коливань і сприйняття їх слуховою системою людини, він писав про те, що «відчуття звуку відбувається за допомогою швидких періодичних рухів тіл, що звучать, а відчуття шуму відбувається від рухів неперіодичних» [5].

У 1951 р. американський учений Дж. Ліклайдер, який вивчав психоакустику та сферу інформаційних технологій, у дослідженні «Дуплексна теорія сприйняття висоти тону» писав про особливості тембру як багаторозмірного об'єкта сприйняття, а також про його залежності від загальної обертової структури звуку [21].

Подальше знакове вивчення психоакустичних явищ уже на новому етапі розпочалось із 1960-х рр. І пов'язане з установами принципів важливості спектрально-часових характеристик звуку. Утвердилася так звана «спектродинамічна» теорія тембру звуку, що підкреслює важливість мікропроцесів усередині звукового тону. Вплив цієї теорії відображено в роботах музикознавця, доктора мистецтвознавства Є. Назайкінського [12, с. 32].

У 1980-х рр. значимий вплив на розвиток психоакустики мали наукові роботи доктора психологічних наук В. Носуленка. У сукупності його наукових праць провідною можна вважати монографію «Психологія слухового сприйняття». У ній показано, що «в більшості проведених раніше досліджень слуху практично відсутній аналіз психологічних проблем сприйняття, процесів формування слухового образу з притаманними йому властивостями цілісності та предметності», а найголовніше, в цій праці обґрунтовано «необхідність комплексного дослідження сприйняття звуків, що складають оточення людини в її повсякденному житті» [17, с. 1]. Розмірковуючи ж про функції слухового сприйняття людини, уперше показав, що воно «опосередковане електроакустичною технікою, характеризується якісно новою комунікативною функцією, пов'язаною з появою додаткової комунікативної інформації в каналі звукопередачі» [17, с. 11].

Вже у ХХІ ст. розвиток психоакустики як наукової дисципліни проходив під впливом професора кафедри звукорежисури Санкт-Петербурзького Гуманітарного університету профспілок, доктора технічних наук І. Алдошиної. Систематизуючи основні поняття та завдання цієї проблеми у праці «Основи психоакустики», вона вказувала: «Основні завдання психоакустики – зрозуміти, як слухова система розшифровує звуковий образ, встановити основні відповідності між фізичними стимулами і слуховими відчуттями, і виявити, які саме параметри звукового сигналу є найбільш важливими для передачі семантичної (сислової) та естетичної (емоційної) інформації» [1]. Розмірковуючи ж про механізм сприйняття звуку, вона писала: «Усе, що ми оцінюємо в звуці: гучність, висота, тембр, звуковий простір, тонкі музичні нюанси та ін. – це результат обробки його нашим слуховим апаратом і мозком» [1].

Науковцями різних галузей знань досліджувалися також здатності людського організму сприймати звук різними органами й частинами тіла, а не лише за допомогою вуха. Наукоємно з цього приводу висловився відомий акустик С. Швець: «Особливо помітні вібрації на низьких частотах... Передаються вони через кістяк людини і, крім того, сприймаються через м'які тканини, шкіру» [20].

На сучасному етапі вивчення психоакустичного впливу інтенсивно продовжується і розвивається відразу в кількох напрямках. Зокрема М. Усольцева підіймає актуальну проблему

звукового шуму як фактора негативного впливу на екологічне середовище людини [18]; Н. Вискочил розвиває питання взаємодії людини й акустичного середовища, розглядаючи психологічні механізми емоційного впливу останнього на організм [3]; К. Назарова вивчає психоакустичні засоби, що забезпечують оптимізацію функціонального стану людини [13]; Є. Куш [11] та В. Вятюха [4] досліджують «тембровий слух». Психоакустичні дослідження впливу на свідомість також проводилися і в галузі електронної техніки [7].

Вивчення психоакустичного впливу на свідомість спостерігається у різних галузях сучасної науки. Як відомо, звукові акустичні коливання не завжди позитивно впливають на організм людини як у фізіологічному, так і психічному аспектах. С. Кузнецов та Ю. Лізунов відзначають: «Негативний вплив акустичної енергії в слуховому діапазоні частот (шуму) на людину проявляється великою різноманітністю: від суб'єктивного роздратування до об'єктивних функціональних і морфологічних змін в окремих органах і організмі в цілому» [9].

Дослідження психоакустичного впливу на людину в психотерапії проводилося як вивчення впливу на психіку так званої «аудіосугестії». Зокрема Л. Кроль і Є. Пуртова повідомляли, що лікування пацієнтів з використанням способів неусвідомлюваної аудіо- та відеосугестії засноване на «алгоритмах попередньої обробки чутної або видимої мовної інформації, яка сприймається людиною» [8]. Психотерапевт А. Кучинов розробив комплекс психотерапевтичних і реабілітаційних заходів пацієнтів із наркозалежністю, вживши розроблений ним «програмно-апаратний комплекс аудіовізуальної психокорекції із застосуванням технологій неусвідомлюваного психосемантичного впливу» [10, с. 149-151].

Важливий інтерес для дослідження впливу на свідомість людини звуку також представляють наукові праці Ю. Ростовцева, К. Гнідко та С. Пилькевич. На основі проведених досліджень вони констатували: «Шкідливий контент, який підлягає фільтрації в аудіопотоках, включає: аудіосугестію (процес відтворення і сприйняття особливої аудіоінформації, результатом якого є істотне зниження рівня критичного сприйняття об'єкта впливу, змінюється його емоційний і психофізіологічний стан [17].

Психоакустичні дослідження також проводилися і в сучасній педагогіці та мистецтвознавстві. У цій царині, зокрема, працюють О. Новіков [15], І. Немикіна [14], Ю. Воскобойнікова [2], Є. Давіденкова [6] та інші.

Отже, проаналізувавши стан вивченості в сучасній науці психоакустичного впливу, ми приходимо до висновку, що поза увагою дослідників залишається вплив голосу та музики на маси в ЗМІ, зокрема в теле- та радіопрограмах. Тож подальше дослідження цієї теми дозволить визначити пропагандистські технології, ознаки та особливості психоакустичного впливу на масову свідомість.

Список літератури

1. Алдошина И. Р. Основы психоакустики [Електронний ресурс] / И. Р. Алдошина. – М. : Оборонгиз, 2000. – 250 с. – Режим доступу : http://lib100.com/book/music/osnovi_psihoakustiki/pdf/. – Дата доступу : 16.08.2016.
2. Воскобойнікова Ю. В. Психоакустика обертонального слуху в регентській діяльності [Електронний ресурс] / Ю. В. Воскобойнікова. – Культура України, 2015. – Вип. № 51. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Kum_2015_51_10.pdf. – Дата доступу : 18.02.2019.
3. Выскочил Н. А. Воспринимаемое качество эмоционально акустических событий : автореферат дис. канд. псих. наук : 19.00.01 [Електронний ресурс] / Н. А. Выскочил. – Москва, 2011. – 182 с. – Режим доступу : <http://www.dissercat.com/content/vosprinimaemoe-kachestvo-emotsionalno-okrashennykh-akusticheskikh-sobytiy>. – Дата доступу : 23.12.2018.
4. Вятюха І. Ю. Тембровий слух: психологічні особливості змісту та розвитку [Електронний ресурс] / І. Ю. Вятюха. – Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. – 2013.– Вип. 23. Том.10. – с. 68-69. – Режим доступу : <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v10/i23/9.pdf>. – Дата доступу : 20.12.2018.
5. Гельмгольц Г. Учение о слуховых ощущениях [Електронний ресурс] / Г. Гельмгольц. – С-Петербург, 1875. – 595 с. – Режим доступу : <http://www.biblionne.ru/goods.php?id=5527>. – Дата доступу : 04.08.2018.
6. Давиденкова Е. А. Тембр как категория современного искусствознания и его значение в практике музыкальной звукорежиссуры : автореферат дис. канд. искусствоведения : 17.00.09

- [Электронный ресурс] / Е. А. Давиденкова. – Санкт-Петербургский гуманитарный университет профсоюзов, 2011. – 211 с. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/tembr-kak-kategoriya-sovremennogo-iskusstvoznaniya-i-ego-znachenie-v-praktike-muzykalnoi-zvu>. – Дата доступа : 18.02.2019.
7. Завьялов С. А., Мурасов К. В. Анализ психоакустических особенностей восприятия человека при разработке звуковоспроизводящей техники [Электронный ресурс] / С.А. Завьялов, К.В.Мурасов. – Ползуновский вестник, 2010. – № 2. – с. 170-175. – Режим доступа : <https://docplayer.ru/28591669-Analiz-psihoakusticheskikh-osobennostey-vozpriyatiya-cheloveka-pri-razrabotke-zvukovosproizvodyashchey-tehniki.html>. – Дата доступа : 20.12.2018.
8. Кроль Л. М., Пуртова Е. А. Методы современной психотерапии: Учебное пособие [Электронный ресурс] / Л. М. Кроль, Е. А. Пуртова. – М.: Независимая фирма “Класс”, 2000. – Библиотека психологии и психотерапии. – Вып. № 90. – 480 с. – Режим доступа: <https://studfiles.net/preview/6749298/page:46/>. – Дата доступа : 08.03.2019.
9. Кузнецов С. М., Лизунов Ю. В. Общая и военная гигиена [Электронный ресурс] / С. М. Кузнецов, Ю. В. Лизунов. – Изд.: СпецЛит Классификация: Организация и управление здравоохранением. Гигиена и эпидемиология. СанПиН. – 2012. – 736 с. – Режим доступа : <http://med-books.by/gigiena/9683-obschaya-i-voennaya-gigiena-lizunov-yuv-kuznecov-sm-2012-god.html>. – Дата доступа : 08.03.2019.
10. Кучинов А. И., Демченко В. Г. Применение неосознаваемой аудио-визуальной психокоррекции для лечения пациентов с наркозависимостями / А. И. Кучинов, В. Г. Демченко. – Материалы Научно-практической конференции «Московская медицинская академия им. И.М. Сеченова и здравоохранение Тульской области. – Москва – Тула, 2002. – с. 149–151.
11. Куц Є. В. До питання тембрової виразності електромозичних інструментів [Електронний ресурс] / Є. В. Куц. – Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. – 2012. – Вип. 18(1). – с. 181-186. – Режим доступа : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uk_msshr_2012_18%281%29__41. – Дата доступа : 20.12.2018.
12. Назайкинский Е. В. Звуковой мир музыки / Е. В. Назайкинский. – М. : Музыка, 1988. – 254 с.
13. Назарова К. Н. Психоакустический дизайн [Электронный ресурс] / К. Н. Назарова. – Инновации в науке : Сборник статей по материалам XXXVII международной научно-практической конференции, 2014. – № 9 (34).– с. 82- 90. – Режим доступа : <https://sibac.info/conf/innovation/xxxvii/39307>. – Дата доступа: 31.05.2019.
14. Немыкина И. Н., Новиков О. А. Акустическая среда как предмет педагогического исследования в музыкальном образовании [Электронный ресурс] / И. Н. Немыкина, О. А. Новиков. – Педагогика и психология образования, 2013. – Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/n/akusticheskaya-sreda-kak-predmet-pedagogicheskogo-issledovaniya-v-muzykalnom-obrazovanii>. – Дата доступа : 08.02.2019.
15. Новиков О. А. Педагогические возможности пространственной акустической среды в профессиональной подготовке музыканта-исполнителя : автореферат дис. канд. педагогич. наук : 13.00.08 [Электронный ресурс] / О. А. Новиков. – Институт художественного образования и культурологии Российской академии образования, 2016. – 227 с. – Режим доступа: <http://www.dslib.net/prof-obrazovanie/pedagogicheskie-vozmozhnosti-prostranstvennoj-akusticheskoy-sredy-v-professionalnoj.html>. – Дата доступа : 16.02.2019.
16. Носуленко В. Н. Психологические основы взаимодействия человека и акустической среды : автореферат дис. доклада доктора психологических наук : 19.00.01 / Носуленко В. Н. – Москва, 1989. – 48 с.
17. Ростовцев Ю. Г., Гнидко К. О., Пилькевич С. В. Генерация фрактальных сигналов заданной структуры для воздействия на функциональное состояние человека / Ю. Г. Ростовцев, К. О. Гнидко, С. В. Пилькевич. – Материалы IX межведомственной конференции «Научно-техническое и информационное обеспечение деятельности спецслужб», 2012. – Т. 8. – с. 58–63.
18. Усольцева М. Ю., Глебов В. В. Психоакустическое воздействие на человека [Электронный ресурс] / М. Ю. Усольцева, В. В. Глебов. – Международная научно-практическая конференция «Комплексные проблемы трансферной безопасности». – 2014. – Сборник №6. – Режим доступа : http://www.б-б.su/pr_268.html. – Дата доступа : 28.08.2016.]

19. Швец С. И. Акустика для звукорежиссера [Електронний ресурс] / С. И. Швец. – [Б.м.] : [Б.и.], 2008. – 127 с. – Режим доступу : <https://shizincolor.wordpress.com/2014/11/27/B8-pdf/>. – Дата доступу : 26.08.2016.
20. Licklider J. C. R. A Duplex Theory of Pitch Perception [Електронний ресурс] / J. C. R. Licklider. – The Journal of the Acoustical Society of America 23, 147, 1951. – Режим доступу: <https://asa.scitation.org/doi/10.1121/1.1917296>. – Дата доступу: 04.08.2018.

СЕМІОТИКА ТА ЛІНГВОСЕМІОТИКА В КОНТЕКСТІ ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

Ірина Серебрянська

к. ф. н., доцент, СумДУ

Зореслава Шеденко

студентка 1 курсу, ЖТ-81, СумДУ

У статті з'ясовано основні сучасні аспекти семіотики та її роль у суспільному житті, визначено сфери вжитку її елементів. Особливу увагу приділено поняттю «лінгвосеміотика» та його інтерпретації в українському мовознавстві.

Ключові слова: семіотика, лінгвосеміотика, знак, символ, смайл.

SEMIOTICS AND LINGUISTIC SEMIOTICS IN THE CONTEXT OF TECHNICAL PROGRESS

Irina Serebrianska

associate professor, Sumy State University

Zoreslava Shedenko

1-st year student, JT-81, SSU

The article describes the main aspects of semiotics and its role in the social life. It also determines the spheres of the use of its elements. Special attention is paid to the concept “linguistic semiotics” and its interpretation in Ukrainian linguistics.

Keywords: semiotics, linguistic semiotics, sign, symbol, smile.

Мета наукової розвідки – окреслити роль семіотичних знаків у сучасному житті.

Актуальність матеріалу спричинена широким поширенням знаків семіотики в інтернет-просторі.

Об'єктом вивчення є знакова система та окремі її елементи – символи, смайли, слова-знаки.

Людство здавна намагалося вигадати певну систему знаків для спілкування. Цю тезу підтверджують стародавні наскальні малюнки, ієрогліфи, позначки, що є зразками як первісного мистецтва, так і первісного письма. Спочатку це були досить примітивні лінії, кола, цятки, а потім почали яскраво вимальовуватися фігури тварин і людей. Наведені факти свідчать про те, що розвиток знакової системи розпочався ще задовго до наших часів, він триває й донині.

Семіотика як наука зародилася відносно нещодавно, у ХХ столітті. Її дослідженням займалися Чарльз Сандерс Пірс, Фердинанд де Соссюр, Луї Єльмслев, Чарльз Морріс [3, 21.07.2018] та ін. Об'єктом вивчення семіотики є знаки, їхні системи й пов'язані зі знаками процеси. Знак – основна одиниця семіотики. Існують різні класифікації знаків залежно від їхнього вираження чи значення. Вони поширені в різних сферах життя, від мистецтва до архітектури, тому важливо вміти розрізняти й правильно розуміти символи навколо нас.

Чарльз Пірс вважав, що семіотика тісно пов'язана з логікою. Він здійснив поділ знаків за типом зображення і зв'язку з реальною картинкою. Саме з цього дослідження вийшли інтернет-терміни, такі як популярні нині смайли, іконки, умовні індекси.